

DR. JORDI SANS SABRAFÈN (1933-2004).

In memoriam

Soledat Woessner

Acadèmica numerària

Excel·lentíssim Senyor President de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya, digníssimes autoritats, molt il·lustres senyores i senyors acadèmics, molt estimada família Sans-Torres, senyores, senyors, amics tots. Agraïxo a la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya el dolorós encàrrec que m'ha fet de glossar les extraordinàries contribucions del Dr. Jordi Sans Sabrafèn. Com que és molt difícil resumir un currículum personal i acadèmic tan extens com el seu, per no perdre'm, vaig a fragmentar la seva exposició en diversos apartats:

Jordi Sans, l'home

Jordi Sans, el metge

Jordi Sans, el seu currículum

Jordi Sans, l'acadèmic

Jordi Sans, el docent

Jordi Sans, l'amic

JORDI SANS, L'HOME

Si molt importants i brillants han estat els seus èxits científics i professionals, els quals comentaré seguidament, encara més excepcionals han estat les seves qualitats humanes. Jordi Sans tenia una alta categoria intel·lectual i una sensibilitat en concordança amb aquesta categoria. Era un home afable, proper, simpàtic, cordial, optimista, amb un gran sentit de l'humor, una inesgotable capacitat de treball i un gran dinamisme, que sabia transmetre estimulants als qui tenia al seu voltant. Era un home assequible i amb una entrega per a tot i per a tothom que executava fins el límit de les seves possibilitats. Si hagués de destacar alguna de les seves moltes virtuts diria que era un gran amic d'amics, els quals acostumava a sobrevalorar. Posseïa una àmplia cultura, interessant-se per totes les seves facetes. Tenia una personalitat i temperament mediterrani, vehement i dotat d'una gran sensibilitat musical i poètica. En el seu recordatori s'han reproduït unes línies que va escriure el Nadal del 2002, les quals són un autèntic cant a la natura, és a dir a Déu. Era un gran comunicador oral, aconseguint grans èxits com a conferenciant i era un erudit de ploma fàcil. Jordi Sans va ser un home íntegre, molt valent en afrontar les múltiples circumstàncies difícils de la seva vida professional per les quals va haver de travessar i que va defensar al màxim, ja que estava convençut que lluitava per una causa justa.

JORDI SANS, EL METGE

Els seus pacients, juntament amb la seva família i amics, eren la seva vida i tots l'adoraven i l'estimaven. Aquesta estima es va fer palpable el dia del seu funeral, amb una afluència massiva de

pacients i d'amics seus, els quals van voler rendir-li l'últim adéu. Va voler visitar fins que li van fallar les últimes forces, m'havia comentat que visitar malalts és com millor es trobava amb ell mateix. Lluitava amb tots els mitjans al seu abast per obtenir el guariment dels seus pacients, però davant de situacions irreversibles i terminals, es va manifestar obertament en contra de l'obstinació terapèutica, i així també m'havia manifestat que una de les seves satisfaccions més profundes era la d'haver evitat molts sofriments afegits als pacients terminals. Aquesta filosofia d'actuació se la va aplicar ell mateix arribat el moment.

JORDI SANS, EL SEU CURRÍCULUM

La lectura del seu brillant i extens currículum requeriria un temps que el protocol d'aquest acte no em permet, motiu pel qual vaig a enumerar les dades més rellevants, corrent el risc de deixar-me'n més d'una. Va obtenir els títols de llicenciat i de doctor en Medicina i Cirurgia, ambdós amb premi extraordinari, i se li va concedir el premi Ciutat de Barcelona de tesis doctorals en medicina l'any 1969. Va ser metge especialista en Medicina Interna, Hematologia i Oncologia. Va realitzar diverses estades en el prestigiós servei d'Hematologia, dirigit pel Prof. Jean Bernard, a l'Hospital Saint-Louis de París.

Va començar la seva singladura hospitalària a la segona càtedra de Patologia i Clínica Mèdiques de l'Hospital Clínic i Provincial de Barcelona; la Clínica Mèdica A va ser un planter d'internistes i de diferents especialistes que van adquirir una manera de fer marcada per l'honestat i l'exigència que els van inculcar els professors Agustí Pedro i Pons i Pere Farreras Valentí. Va ser-hi com a alumne intern, aconseguint posteriorment el títol de professor adjunt, així com el de professor de l'Escola Professional d'Hematologia Farreras Valentí de la Universitat de Barcelona. Posteriorment va obtenir, per oposició, la plaça de Cap del primer servei d'Hematologia i Oncologia de la Seguretat Social creat a l'estat espanyol. Va ser director de la unitat d'Hematologia i Oncologia de l'Hospital de la Creu Roja de Barcelona i de l'Aliança de Barcelona, per acabar el seu període professional com Cap del Servei d'Hematologia de l'Hospital del Mar de Barcelona i des de la seva jubilació va exercir el càrrec de Consultor Sènior d'Hematologia de l'esmentat hospital.

Va ser organitzador i coordinador de diverses reunions i jornades científiques, president de diverses comissions de docència, membre del consell editorial de diferents revistes, entre elles Medicina Clínica, director de diverses tesis doctorals, membre de la Societat Internacional d'Hematologia, de la Societat Francesa d'Hematologia i de l'Asociación Española de Hematología y Hemoterapia. La seva

vinculació amb l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears data des de l'any 1957. Hi va exercir diversos càrrecs durant força anys, entre ells el de Vicepresident primer i el de president de la Societat Catalana d'Hematologia i Hemoteràpia. Va ser nomenat també Soci de Mèrit de l'esmentada Acadèmia. Va ser membre de diferents fundacions: Fundació de l'Escola Professional d'Hematologia Farreras Valentí, Fundació Uriach, Fundació FADHOC, Vicepresident del Patronat del Museu d'Història de la Medicina i Membre d'Honor de l'Institut Mèdico Farmacèutic de Catalunya. També va ser professor associat de la facultat de Medicina de la Universitat Autònoma de Barcelona, on va impartir diversos cursos de doctorat. Cal afegir a aquesta ingent labor social la seva participació en múltiples congressos nacionals i internacionals, l'edició del llibre Manual de Quimioteràpia Antineoplàstica, i del llibre Hematologia Clínica, prologat pel Prof. Jean Bernard, i quina 5a edició està actualment en preparació. Va ser a més coautor de 30 llibres, entre ells el llibre de Medicina Interna de Farreras-Rozman des del seu inici fins a la 15a edició i havia publicat més de 200 treballs en revistes nacionals i estrangeres.

JORDI SANS, L'ACADÈMIC

La seva vinculació oficial amb la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya data des de 1980, quan va ser nomenat Acadèmic Corresponent. El seu ingrés com a numerari es va produir el dia 9 d'abril de 1989, amb el seu discurs d'ingrés titulat "*Un segle i mig de medicina a través de la malaltia de Hodgkin*", sent llegit el discurs de benvinguda pel molt il·lustre acadèmic doctor Joaquim Tornos Solano. A partir d'aquesta data la seva activitat en aquesta Reial Acadèmia va ser incessant, participant molt activament en la direcció i en la coordinació de diversos col·loquis, sent vocal de la Junta Directiva i secretari de redacció del consell editorial de la revista d'aquesta acadèmia, càrrecs tots ells que va dur a terme amb la màxima competència i il·lusió. Després de la renúncia del Prof. Laporte a la presidència, i a qui tots hem d'agrair els seus èxits i aportacions, Jordi Sans el va succeir en el càrrec la primavera del 2003.

Va esmerçar tots els seus esforços, com era habitual en ell, en aquesta nova i màxima responsabilitat. Va impulsar, entre altres coses, amb l'eficaç col·laboració de tots els membres de la junta directiva, les obres de millora de l'acondicionament intern i extern d'aquesta casa, fet que tots podem veure, presidint el dia 17 de juny de 2003, la sessió solemne de la seva inauguració. Ja malalt, en una de les seves últimes compareixences, va tenir l'enorme satisfacció de poder presidir la cerimònia de col·locació d'una pintura del molt estimat mestre Pere Farreras Valentí, que roman penjada en el despatx de Presidència.

Jordi Sans va ser un enamorat de Catalunya, de Mallorca, la seva segona pàtria, i de la llengua catalana de la qual tenia una gran competència en el seu ús. La va defensar amb entusiasme i vull citar paraules seves: "*Tota llegua, sigui quina sigui, mereix el màxim respecte, i és per això mateix que el menyspreu d'una llengua i la imposició d'una altra, representen la violació de la intimitat huma-*

na, que no es pot frivoltzar". El bon ús de la paraula és la fusió del que es diu i del com es diu, i Jordi Sans va ser un artífex d'aquest quefer. Com a reconeixement a aquesta gran estima i divulgació de la seva llengua materna, l'any 1994 va ser nomenat membre numerari de l'Institut d'Estudis Catalans. Ha publicat diversos articles de reflexió sobre llengua, sobre cultura i sobre l'ús de la llengua catalana en medicina, i monografies de les Seccions de Ciències de l'Institut d'Estudis Catalans. Ha publicat així mateix diversos articles de premsa de contingut divers, els quals han estat exponent de les seves múltiples inquietuds cíviques i socials.

JORDI SANS, EL DOCENT

Jordi Sans va ser un gran estudiós de la Medicina en general i de l'Hematologia en particular. Damunt la seva taula de despatx sempre hi havia l'últim número de prestigioses revistes. Va ser professor de la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona i va ser elegit, per votació general, millor professor de la carrera, per la promoció de 1972, la qual es va denominar promoció de Jordi Sans Sabrafèn. Va estar sempre atent a totes les innovacions de la medicina, però no solament estudiava i treballava sinó que va voler, juntament amb destacats col·laboradors, plasmar tot el seu saber, la seva experiència i el seu talent pedagògic en el seu llibre *Hematologia Clínica*, per a la cinquena edició de la qual ja havia convocat tots els seus coautors. Aquest llibre ha estat un referent per a tots els hematòlegs de Catalunya, d'Espanya i dels països de parla hispana, i va ser elegit l'any passat com el millor llibre de text pels alumnes de la Universitat de Lleida.

JORDI SANS, L'AMIC

L'amistat veritable, com deia Jules Renard, és una flor d'hivernacle, els pètals de la qual, com suggereix el vell refrany, poden comptar-se amb els dits d'una mà, i és una cosa molt diferent dels que aquest novel·lista denominava moments d'amistat. Els amics reals són els que no traeixen, els que són al costat teu quan els necessites. Amb en Jordi Sans he experimentat, al llarg de més de quaranta anys, una provada amistat en moments d'alegria i de vicissituds diverses, per les quals ens arrossega a tots la vida. He estat afortunada en haver gaudit del gran tresor de la seva amistat. La Medicina, l'Hematologia catalana i espanyola, han perdut un destacat professional, la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya un extraordinari President i a tots, familiars, amics, metges i malalts, m'atreveria a dir sense por d'equivocar-me, ens ha envaït una sensació de profunda orfandat. I per acabar voldria citar el que ell va escriure en el pròleg del seu currículum: "*Crec que el més rellevant de tota la meva trajectòria professional ha estat el fer de metge, moltes i moltes hores de cada matí, de cada tarda, de cada nit, durant més de quaranta anys, sense deixar de llegir, sense deixar d'estudiar, sense deixar d'estimar*". Tot un testament per a les noves generacions.

Estimat amic, descansa en pau.